Hukuk Bölümü 2006/79 E., 2006/108 K.

- **İNCELEMEDE İZLENECEK SIRA**
- **YARGI MERCİİLERİNİN UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNE BAŞVURMASI**

- 5326 S. KABAHATLER KANUNU [Madde 2]
- 5326 S. KABAHATLER KANUNU [Madde 3]
- 5326 S. KABAHATLER KANUNU [Madde 16]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 19]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 27]

"İçtihat Metni"

O L A Y :Davacı, fahri trafik müfettişince araç tescil plakasına göre düzenlenen ve 2918 sayılı Yasa'nın 47/1-b. maddesine aykırılık nedeniyle verilen para cezasına ilişkin 18.5.2005 tarih ve 15860 sayılı Trafik Ceza Tutanağının iptali istemiyle, 30.6.2005 gününde adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

MERSİN 4. SULH CEZA MAHKEMESİ; 29.8.2005 gün ve E:2005/622 Müt. sayı ile, 2918 sayılı Kanunun 116. maddesine göre düzenlenen ceza tutanağının idari işlem niteliğinde olduğu ve davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, bu karar temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekili, aynı istekle, 17.10.2005 gününde idari yargı yerinde dava açmıştır.

MERSİN İDARE MAHKEMESİ TEK HAKİMİ; 20.1.2006 gün ve E:2005/2356 sayı ile, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 2. maddesine göre "kabahat" deyiminden kanunun karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlığın anlaşılacağı; 3. maddesinde, bu Kanunun genel hükümlerinin diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağının öngörüldüğü; 16. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret olduğunun, idari tedbirlerin ise, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğunun hükme bağlandığı; anılan Kanun'un genel hükümleri arasında yer alan 27. maddesinin birinci fıkrasında, idari para cezasına ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde sulh ceza mahkemesine başvurulabileceği öngörülmüş olup, bu Kanun'un yürürlüğe girdiği 1.6.2005 tarihinden itibaren idari para cezalarının, idare mahkemelerinin görev alanından çıkarıldığı, ilk davanın açıldığı 30.6.2005 tarihi itibariyle Kanun'un yürürlükte olduğu, bu nedenle 2918 sayılı Kanun'un 47. maddesi uyarınca verilen trafik para cezasına bakma görevinin de Sulh Ceza Mahkemesi'ne ait olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine ve ayrıca 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına, karar verilinceye kadar davanın incelenmesinin ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: M. Lütfü ÜÇKARDEŞLER, Coşkun ÖZTÜRK, Z.Nurhan YÜCEL, Esen EROL, Abdullah ARSLAN ve Levent ÖZÇELİK'in katılımlarıyla yapılan 10.7.2006 günlü toplantısında;

I- İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği…

…."açıkça belirtilmiştir.Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

İdare mahkemesi tek hakimince 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelemesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, trafik kural ve yasaklarına(trafik ışıklarına) uyulmadığı nedeniyle fahri trafik müfettişince araç tescil plakasına göre düzenlenen tutanağın iptali istemiyle açılmıştır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'na 4199 sayılı Kanun ile eklenen Ek 6. maddenin birinci fıkrasında "Sürücülerin trafik kurallarına uyup uymadığını denetlemekle sorumlu olan yetkililere yardımcı olmak üzere Karayolu Trafik Güvenliği Kurulu'nca önerilen ve Karayolu Trafik Güvenliği Üst Kurulu'nca uygun görülen kişilere, valilerce 'fahri trafik müfettişliği' görevi verilir." hükmü yer almış; aynı Yasa maddesinin son fıkrasında, fahri trafik müfettişlerinin yetki ve sorumlulukları ile diğer usul ve esasların İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirleneceği öngörülmüş olup, buna göre çıkarılan ve 1.5.1997 tarih ve 22976 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Fahri Trafik Müfettişliği Görev ve Çalışma Yönetmeliğinin 13. maddesinde, bu Yönetmeliğe göre müfettişlerce tanzim edilerek tescil kuruluşlarına iletilen tutanaklar hakkında Trafik Kanunu'nun 116. ve Karayolları Trafik Yönetmeliğinin ilgili maddesi hükümlerine göre işlem yapılacağına işaret edilmiştir.

Uyuşmazlığın esasını, trafik zabıtasınca uygulanan cezalarla ilgili davalara adli ya da idari yargı yerlerinden hangisinin bakacağı hususu oluşturduğundan, ilgili yasal düzenlemenin ceza uygulamasına ilişkin sistematiğinin incelenmesi gerekmektedir.

13.10.1983 tarih ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile getirilen sistemde, karayolları üzerinde yolcuları, yayaları ve trafiği tehlikeye sokan ve suç oluşturan fiiller, esas itibariyle, iki grupta ele alınmış; bir kısmına trafik zabıtasınca para cezası, diğerlerine mahkemelerce hafif para cezası veya bu cezanın yanında hafif hapis cezası, belgelerin geri alınması ve iptali cezası veya işyerlerinin kapatılması cezası verilmesi öngörülmüştür.

Anılan Yasa'nın yürürlüğe girdiği ilk dönem itibariyle, Yasa'da öngörülen cezaların büyük ölçüde adli ceza kapsamında düşünülerek Hakim tarafından verilmesi esası benimsenmiş iken, yasa koyucu tarafından, mahkemeler tarafından verilen hafif hapis cezalarının genellikle 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'un 4. maddesi gereğince hafif para cezasına çevrildiği; mahkemelerce sanıklar ile tutanak düzenleyen görevlilerin duruşmaya çağrılarak dinlenmesi nedeniyle zaman kaybının doğduğu gerekçesiyle ve Devlet hizmetlerinin süratli, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak, mahkemenin iş yükünü azaltmak ve görevlilerin zaman kaybını önlemek amacıyla çıkarılan 3.11.1988 tarih ve 3493 sayılı Yasa ile, bazı kanunların (6831, 1475 ve 2926 sayılı) yanı sıra 2918 sayılı Yasa' da daha önce mahkemelerce verilmesi öngörülen bir kısım cezalar, idari cezaya dönüştürülerek idare tarafından verilmesi esası benimsenmiş; ancak, anılan 3493 sayılı Yasa ile değişikliğe uğrayan 6831, 1475 ve 2926 sayılı Yasalar'da da getirilen idari cezalara karşı yapılacak itirazların mercii olarak sulh ceza mahkemeleri gösterilirken, 2918 sayılı Yasa'da aynı doğrultuda değişiklik yapılmasına karşın, idari cezalara karşı yapılacak itirazların merciini belirten bir hükme yer verilmemiştir.

İdarenin organları eliyle idari usullere göre uygulanması ve idare hukukunun bir müeyyidesi olması nedeniyle, idari işlem niteliğini taşıyan ve bu yönüyle adli cezalardan ayrılan idari cezaların yargısal denetiminde, kural olarak, idari yargı yerleri görevli bulunmaktadır.

Ancak, yasa koyucu tarafından, idari cezalara karşı ilgililerin sadece yapılan tespitin gerçeğe aykırılığı ile maddi ağır yanlışlıklar bulunduğunu ileri sürerek yapacakları itirazlarda, haklı neden ve kamu yararı bulunması halinde adli yargı yerinin görevli kılınması olanaklı olup; bu halde, yetkili mahkemenin adli yargı yeri olduğunun ilgili yasada açıkça belirtilmesi gerekir.

2918 sayılı Yasa'nın " Adli Kovuşturma ve Cezaların Uygulanması" başlığını taşıyan Dokuzuncu Kısmı, iki ayrı Bölüm halinde düzenlenmiş; Adli Kovuşturma" başlıklı Birinci Bölümde yer alan 112. maddede, bu Kanundaki suçlarla ilgili davalara bakacak mahkemeler ve yetkileri belirlenmiş olup, anılan maddenin 4550 sayılı Kanunla değişik birinci fıkrasında "Sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınması hariç olmak üzere bu Kanundaki; hafif para cezasını veya bununla birlikte hafif hapis cezasını, belgelerin geri alınması ve iptali veya işyerlerinin kapatılması cezasını gerektiren suçlarla ilgili davalara trafik mahkemelerinde, bunların bulunmadığı yerlerde yetki verilen sulh ceza mahkemelerinde bakılır." hükmüne yer verilmiştir.

"Cezaların Uygulanması" başlıklı İkinci Bölümde yer alan 115. maddede, 116. maddede öngörülen itiraza ilişkin hüküm saklı kalmak üzere, para cezaları ile mahkemelerce verilen ve sadece hafif para cezalarına ilişkin olan hükümlerin kesin olduğu; 116. maddede, trafik kural ve yasaklarına aykırı davranışları belirlenen ve sürücüsü tespit edilemeyen araçlara tescil plakalarına göre trafik zabıtasınca tutanak düzenleneceği ve trafik zabıtasının yetkisi dahilindeki para cezalarına karşı araç sahiplerinin cezanın tebliğinden itibaren yedi gün içinde "yetkili mahkemeye" itiraz edebileceği ve itiraz üzerine verilen kararların kesin olduğu hükme bağlanmıştır.

Yapılan açıklamalara ve anılan düzenlemelere göre, Yasa'da adli ceza kapsamındaki suçlarla ilgili davalara 112. maddede belirtilen trafik mahkemelerinde (bunların bulunmadığı yerlerde yetki verilen sulh ceza mahkemelerinde); trafik zabıtasınca verilen ve kesin olduğuna işaret edilmek suretiyle itiraz yolu kapalı tutulan idari para cezalarına ise idare mahkemelerinde bakılacağında duraksamaya yer yoktur.

Ancak, yine idari ceza kapsamına girmekle birlikte, fahri trafik müfettişince araç tescil plakasına göre düzenlenen ve 2918 sayılı Yasa'nın 116. maddesine göre işlem gören para cezalarına karşı itiraz yolu açık tutulmuş olup, Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihten beri bu şekilde verilen idari para cezaları ile ilgili ve sınırlı olarak, tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde yapılacak olan itirazları incelemekle adli yargı yeri görevli kılınmıştır.

Olayda, uyuşmazlığa konu edilen idari para cezasının fahri trafik müfettişince 2918 sayılı Yasa'nın 116. maddesine göre düzenlenmiş bulunması karşısında, bu cezaya karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Kaldıki,1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren, 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun belirlediği ilke ve esaslara uyan diğer kanunlardaki idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırımlar ile ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlere karşı yapılacak itirazlarda, sulh ceza mahkemesi genel görevli kılınmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesi Tek Hakimi'nin başvurusunun kabulü ile Sulh Ceza Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ :Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Mersin İdare Mahkemesi Tek Hakimi'nce yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile; Mersin 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 29.8.2005 gün ve E:2005/622 Müt. sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 10.7.2006 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.